

L. Schalm (1909-1982)

Het leven en werk van de internist Leendert Schalm laat zich in twee trefwoorden samenvatten: het Arnhemse Gemeenteziekenhuis en de hepatologie. Schalm, Rotterdammer van geboorte, kwam in 1940 naar Arnhem na zijn studie aan de Utrechtse universiteit, waar hij na zijn artsexamen (1935) assistent was geweest bij A.A. Hijmans van den Bergh. Bij deze door hem bewonderde leermeester promoveerde hij in 1937 op een thema dat tegelijk de richting bepaalde waarin zijn verdere onderzoek zou gaan, namelijk 'De gemiddelde doorsnede der erythrocyten als differentiaal-diagnosticum bij icterus'. Wie zich de lotgevallen van Arnhem in oorlogstijd herinnert of Schalms verslag daarvan in het gedenkboek van de Nederlandsche Internisten Vereeniging (1981) naleest, behoeft geen nader betoog over het organisatorisch talent van Schalm, die zelfs tijdens de evacuatie van 1944 de kliniek wist draaiende te houden en die er na de oorlog in slaagde het leeggeroofde ziekenhuis weer op te bouwen. Ondanks een drukke kliniek en zijn intensieve bemoeienis met de opleiding van assistenten, zowel organisatorisch in het Concilium Internum als daadwerkelijk als opleider, zette Schalm zijn onderzoek van de lever en galwegen voort, hetgeen resulteerde in tal van publikaties die hem op het terrein van de hepatologie tot internationale autoriteit zouden maken. Zijn rol binnen de Gezondheidsraad en zijn redacteur- en voorzit-

terschap van de Vereniging Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde vormen slechts enkele van de vele organisatorische functies die Schalm in de naoorlogse gezondheidszorg heeft vervuld. Zijn ideeën over de gezondheidszorg vindt men fraai verwoord in het rapport 'Quo vadis? Over de toekomst van de geneeskundige verzorging', welk rapport hij begin jaren zestig met de afdeling Arnhem en Omstreken van de KNMG had opgesteld en dat via Medisch Contact van 29 oktober 1965 aan het nationale forum werd voorgelegd. Vijf jaar later, bij de ontvangst van de prestigieuze Hijmans van den Bergh-medaille, sprak hij zich opnieuw publiekelijk uit over de status quo en dynamiek van de gezondheidszorg, ditmaal met een pleidooi voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van specialisten. De lectruur van zulke pleidooien bevestigt de Salomo's wijsheid dat er niets nieuws is onder de zon en sterkt de historicus in de overtuiging dat iedere tijd vraagt om de geëigende woordvoerder ter vernieuwing van het oude. In dat profiel past het leven en werk van Schalm: grensverleggend voor het specialisme hepatologie en richtinggevend voor de specialist, in het bijzonder voor het specialisme inwendige geneeskunde, in de Nederlandse gezondheidszorg. •

prof.dr M.J. van Lieburg

Foto voorplaat afkomstig uit de collectie van de Vereniging Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde.